

Examination of Metaphors Used by Prospective Teachers Regarding the Concept of the Teacher

Assist. Prof. Dr. Aysemin Duran

Istanbul Okan University, Turkey

ORCID: 0000-0003-4873-1120

aysemin.duran@okan.edu.tr

Abstract

The aim of the study is to determine the metaphors used by prospective teachers regarding the concept of teacher. Although the research is a qualitative research, the sample of the research consists of prospective teachers studying at the education faculty of a foundation university. Simple random sampling method was used to determine the sample. The data was obtained in the fall semester of 2021-2022 through a semi-structured form entitled "Perception Towards Teacher". The data obtained through metaphors were analyzed by making content analysis. The metaphors produced by the prospective teachers were mostly gathered in the categories of "enlightening person" (f=42), and the least in the categories of "person with negative characteristics" (f=5). Also, categories such as "guiding, informative, needed, caring/loving, altruistic, open to discovery" teacher were created. In the context of this research; although it is seen that prospective teachers attribute positive meanings to the teacher at a high rate, since the production of negative metaphors draws attention to the features that are not expected from the teacher and are not welcomed by the students, it would be appropriate for the teachers to self-evaluate and review their behaviors and attitudes at the points attributed to them.

Keywords: Metaphor, Prospective teachers, Teacher, Teacher perception.



*E-International Journal
of Pedagogogy*

Vol: 2, No: 1, pp. 1-16

Research Article



Received: 01/11/2021

Accepted: 25/02/2022

Suggested Citation

Duran, A. (2022). Examination of metaphors used by prospective teachers regarding the concept of the teacher, *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)* 2(1), 1-16. DOI: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.47>

Extended Abstract

Problem: Metaphors are considered an important form of expression because they help clarify something and allow creativity to emerge (Lakoff and Johnson, 2005; Tubin, 2005). Metaphors are organized expressions of how individuals think about events, facts and other things, how they view them, and how they try to solve problems (Johnson, 1981). If we look at the source of scientific studies on metaphors, we find that these studies go back to Aristotle (McGlone, 2007). Metaphors are mostly used in the field of educational sciences in the sense of analogy (Balaban and Yapıcı, 2013). Teachers, in particular, frequently use metaphorical expressions, especially when talking about their daily activities, beliefs, and profession. It can be said that a teacher who has a positive attitude toward his or her job can effectively create a positive learning environment, while a teacher with a negative attitude negatively affects the performance of his or her students (Singh and Singh, 2016). Many studies were found while reviewing the relevant literature that examines perceptions and attitudes about teachers, teachers in various professions, and the teaching profession. Although it is seen that the research is conducted with prospective teachers, students of various levels of schooling, and students pursuing pedagogical training and it has been found that the data is generally obtained through metaphors (Afacan, 2011; Atabek- Yiğit and Balkan- Kıyıcı, 2019; Ateş, 2016; Egüz and Öntaş, 2018; Ertürk, 2017; Giren, 2015; Kahya, 2018; Kara, 2020; Kırıl, 2015; Koç, 2014; Michael and Katerina, 2009; Neyişçi and Özdiyar, 2019; Özdemir and Erol, 2015; Radmard and Soysal, 2021; Gencer, 2020; Saban, 2004; Saban, 2008; Sarıkaya, 2018; Sökmen, Yıldırım and Kılıç, 2020; Uçar and Rakap, 2021; Yılmaz, Göçen and Yılmaz, 2013; Wan, Low and Li, 2011; Wells, 2015).

For the purposes of this study, it is anticipated that acquiring perceptions of the term "teacher" through metaphors in a different sample group will contribute to other studies in the literature. Along with the results to be obtained, the results of other studies will be discussed, different findings will be presented, and suggestions for future studies will be made. In this direction, the study aims to determine the metaphors used by prospective teachers regarding the concept of teacher.

Method: The method of research was a basic qualitative research design and the findings were presented by theme and categorization by performing inductive and comparative data analysis.

The study was conducted in the fall semester of 2021-2022 at the Faculty of Education of a foundation university. A total of 467 students study at the faculty. The method of simple random sampling was used in the selection of the sample. The number of units included in the sample was determined using the margin of error and confidence interval values. The margin of error was set at 5% and the confidence interval at 95%, and the number of individuals to be included in the sample was calculated using a calculation page (Yıldırım, 2019: 87). It was determined that 211 of 467 subjects should be included in the sample within the appropriate confidence interval and margin of error. The semi-structured form, which served as an instrument for data collection, was distributed to 211 people. After subtracting students who did not volunteer to participate in the study and forms with missing information, 160 subjects were reached. In this case, the response rate of participants was calculated as 75.82%, and this rate is at an acceptable level (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2010). The distribution by subject area in the sample is preschool teaching (n=40, 25%), English teaching (n=34, 21.2%), psychological counseling and guidance program (n=60; 37.5%), special education teaching (n=26, 16.2%).

A semi-structured form entitled "Perception Towards Teacher" was used to collect the research data. The form contains a guideline explaining the expectations of the participants, as well as the demographic data of the participants, their gender, and the information about the field in which they study, and with this, an item in the form of fill in the blanks, "The teacher is like Because". The participants were asked to express their opinion about the teacher by analogy and explain the reason for this analogy. During the fall semester, data collection via forms was completed

in one month. Forms with missing data, such as forms with items not answered and the reason for metaphor not given, were not included in the analysis. When processing the data from the analyzed forms, participants were first given random codes (such as O1, R23, O4, I5, etc.) to represent each section. A metaphor analysis table was created by writing the relevant code, the generated metaphor, and its reason. Thus, the frequency of repeated metaphors can be easily determined. Subsequently, another table was prepared to contain only the metaphors and their associated frequencies. Thus, the generated metaphors and the total frequency values can be easily identified, and it can be determined under which category the corresponding metaphors are collected. To ensure the reliability of the categories created by the researcher, another researcher was asked to create a category from the codes. The inter-rater reliability coefficient was calculated in this way. The obtained coefficient was calculated according to the formula = number of terms with consensus/number of terms with consensus + number of terms without consensus ($118/118 + 10 = 0.89$) (Miles and Huberman, 1994). The calculated value is at an acceptable level.

Findings: It was found that the prospective teachers identified the concept of the teacher with 67 metaphorical expressions. The most frequently used metaphors are "sun (f=23), light (f=6), water (f=5), book (f=4), compass (f=4), friend (f=3), moon (f=3)." In addition, prospective teachers also made metaphorical comparisons such as "Amazon woman (f=1), flower (f=1), plane tree (f=1)." The categories created based on prospective teachers' metaphorical perceptions were "teacher as an enlightening person (f=42), teacher as guiding person (f=18), teacher as a needed person (f=18), teacher as caring/loving person (f=15), teacher as an informative person (f=13), teacher as a sacrificial person (f=9), teacher as a person open to discovery (f=8), and teacher as a person with negative characteristics (f=5)."

Conclusions and Suggestions: In the study, which found that participants most often compared the teacher to "sun, light, candle, water, book, compass" it can be stated that the teacher is perceived as a person who enlightens and is needed by their environment and students. In examining the national and international literature, it was found that similar metaphors were created by prospective teachers, elementary and secondary students. Based on this common result, it is possible to say that the perception of the "teacher" continues with similar thoughts starting from the first level of education. However, it has been shown that common metaphors have been grouped into different categories in various studies. This is because of the contextual analysis of metaphors. Because metaphor is both a cognitive and a social phenomenon, it may also include irony (Cameron, 2003).

The most important of the roles attributed to the teacher in the relevant study is that he or she is the person whose enlightenment (f=42) and guidance (f=18) are needed. Another category in which many metaphors were produced during the study is the category of "informative teacher (f=13)." In many studies in the literature, the category of "teacher as information provider" is the one in which the metaphor appears most frequently. In the studies of Kara (2020) with prospective teachers in pedagogical training, Sarıkaya (2018) with prospective teachers of Turkish, Sökmen, Yıldırım, and Kılıç (2020) and Saban (2004) with prospective classroom teachers, Kahya (2018) with prospective teachers of Turkish language and literature, Wells (2015) with prospective visual arts teachers, Buaraphan (2010), and Guerro and Vilamil (2002) with university students, it was found that the metaphors produced concerning teacher perceptions were most frequently produced in the category of "teacher as an information provider/information source." This situation can be interpreted to mean that the teacher is still seen as the main source of information, the person who has the most reliable/valid information, and who is expected to convey that information in disciplines and/or industries where teaching methods and techniques differ. It can be concluded that prospective teachers believe that their learning does not depend on themselves but is transferred to them by someone else.



According to the research findings, the category in which prospective teachers produced the fewest metaphors was "teacher open to discovery (f=8) and teacher as a person with negative characteristics (f=5)." This situation can be seen as an expression of the idea that teachers are content with the knowledge they have learned at the university during the course of their professional life and that this is sufficient. This shows that teachers who do not hesitate to punish their students for their undesirable behavior, discriminate against their students, and exhibit excessively authoritarian behavior are not popular and cannot be effective role models, even for students from elementary school to university.

As a result; in the context of this study, it can be said that prospective teachers attribute positive meanings to the teacher to a great extent. It is the most natural outcome that teachers, as important as their families, are expected to be role models from preschool through university. Since the negative metaphors produced draw attention to the qualities that are not expected of the teacher and are not desired by the students, it would be appropriate for teachers to conduct self-assessments and examine their behavior and attitudes on the points attributed to them. As a continuation of this study, studies aiming to determine the perceptions of education faculty academicians' perceptions of prospective teachers can be diversified. By comparing prospective teachers' perceptions about themselves and the perceptions of academics, one can arrive at more original results. In-depth and comprehensive information can be obtained through interviews or classroom observations as data collection methods in studies.



Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Kullandıkları Metaforların İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Aysemin Duran

İstanbul Okan Üniversitesi, Türkiye

ORCID: 0000-0003-4873-1120

aysemin.duran@okan.edu.tr

Özet

Çalışmanın amacı öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforların belirlenmesidir. Araştırma nitel bir araştırma olup; araştırmanın örneklemini bir vakıf üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler, "Öğretmene Yönelik Algı" başlıklı araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış form yoluyla 2021-2022 güz döneminde elde edilmiştir. Mecazlar yoluyla elde edilen veriler, içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar en çok "aydınlatıcı kişi"(f=42), en az ise "olumsuz özelliklere sahip kişi"(f=5) kategorilerinde toplanmıştır. "Yol gösterici, bilgilendirici, ihtiyaç duyulan, ilgi gösteren/sevgi dolu, fedakâr, keşfetmeye açık kişi" olarak kategoriler de oluşturulmuştur. Bu araştırma bağlamında; öğretmen adaylarının öğretmene yüksek oranda olumlu anlamlar yükledikleri görülmekle birlikte; olumsuz metaforların üretilmiş olması öğretmenden beklenmeyen, öğrenciler tarafından hoş karşılanmayan özelliklere dikkat çektiği için öğretmenlerin öz-değerlendirme yapmaları, kendilerine atfedilen noktalarda davranış ve tutumlarını gözden geçirmeleri yerinde olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Öğretmen adayları, Öğretmen, Öğreten algısı.



E-Uluslararası
Pedandragoji Dergisi

Cilt: 2, Sayı: 1, ss. 1-16

Araştırma Makalesi

5



Gönderim: 01/11/2021

Kabul: 25/02/2022

Önerilen Atıf

Duran, A. (2022). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforların incelenmesi. *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi (e-upad)*, 2(1), 1-16. DOI: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.47>

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan ve tüm kültürlerde kutsal bir meslek olarak kabul edilen öğretmenlik mesleği; sürekli çalışma, özveri, sabır ve güncel bilgiyi gerektirmektedir (Celep, 2004; Singh ve Singh, 2016). Meslek olma koşulları bakımından toplumlara göre farklılıklar göstermesine rağmen öğretmenliğin bir meslek olduğu genel kabul görmektedir. Ayrıca meslek olabilme koşullarının gereğini yerine getirmesi bakımından, giderek bütün toplumlarda önemli mesafeler kat edildiğini de belirtmek gerekir. Öğretmenlik mesleği, "tüm mesleklerin meslek adamını yetiştirmesi" bakımından diğer mesleklerden daha önemli ve farklı bir nitelik göstermektedir (Toprakçı, 2009). Eğitim faaliyetlerinin etkili yürütülebilmesi için öğretmenlerin alan bilgisi, öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi, ölçme-değerlendirme gibi konularda yetkin olması beklenmektedir. İlgili yeterliklere sahip olan öğretmenlerin sınıf içi ve sınıf dışı performansları yetkin düzeyde olmakla birlikte öğrencilerin zihnindeki izleri de olumlu olmaktadır. Eğitim-öğretim hayatıyla ilgili olumlu yaşantılara sahip öğrencilerin günlük hayatlarında ve mesleki kariyerlerinde mutlu ve başarılı birer birey olacakları varsayılmaktadır. Bir diğer açıdan, öğretmenlik yalnızca bir takım bilgilerin aktarılmasını kapsayan bir süreç olmanın ötesinde, genç nesillere değerler kazandırılması hedefini de içeren bir meslektir (Toprakçı, Bozpolat ve Buldur, 2010). İdeal bir öğretmenin, sadece kusursuz öğretme yetenekleri ile donanmış olması değil, aynı zamanda öğrettiklerini yaşayan bir rol model olması da beklenmektedir (Pieper, 1999). Bu bağlamda, öğrencilerin zihinlerindeki "öğretmen" in nasıl bir birey olduğunun ortaya konulması önemli görülmektedir. Olguların zihnimizdeki karşılıklarını imgeler aracılığıyla açığa çıkarmamızı sağlayan unsurlardan biri metaforlardır. Günlük hayatımızdaki kavramları, düşüncelerimizi daha anlaşılır hale getirmek için kullandığımız metaforlar, dünyayı nasıl algıladığımıza ve nasıl gördüğümüze ilişkin bir ifade biçimidir (Morgan, 1986). Metaforlar bir şeyi netleştirmek için yardımcı olup, yaratıcılığın ortaya çıkmasını sağladıkları için de önemli bir ifade biçimi olarak kabul edilirler (Lakoff ve Johnson, 2005; Tubin, 2005). Bireylerin olayları, olguları ve diğer şeyleri ne şekilde düşündüğünün, bunlara nasıl baktığının ve problemleri nasıl çözmeye çalıştığının düzenlenmiş ifadeleridir (Johnson, 1981). Metaforlarla ilgili bilimsel çalışmaların kaynağına bakıldığında bu çalışmaların Aristo'ya kadar gittiği görülmektedir (McGlone, 2007). Daha çok dil ve düşünce alanında değerlendirilen metaforlarla ilgili çalışmalara eğitim-öğretim alanında da sıklıkla rastlanmaktadır. Metaforlar, eğitim bilimleri alanında daha çok benzetme anlamında kullanılmaktadır (Balaban ve Yapıcı, 2013). Özellikle, öğretmenler günlük faaliyetlerinde, inançlarında ve meslekleri hakkında konuşurken genellikle metaforik ifadeler kullanmaktadırlar. Metaforlar, öğretmenlerin yetiştirilmesinde, öğretim uygulamalarını yönlendirmede ve öğretmen adaylarının eğitim anlayışındaki yerini tespit etmede araç işlevi görebilmektedir (Vadebonceur ve Torres, 2003). Nitekim eğitim yoluyla bireylere kazandırılmak istenen becerilerin nitelikli yollarla sağlanması eğitim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenler sayesinde gerçekleştirilebilmektedir. Öğretmen adaylarının hizmet öncesi dönemde geçirdikleri yaşantılar, gelecekte nasıl bir öğretmen olacaklarına dair ipucu olmaktadır (Gültekin, 2013). Ayrıca, öğretmen adaylarının daha önceki öğrenim hayatlarındaki informal gözlemleri, çeşitli öğretmenleriyle girdikleri iletişim ve etkileşime bağlı olarak öğrenme, öğretmen ve okul kavramlarına ilişkin tutumları birbirinden farklılaşmaktadır (Saban, 2004). Bu durum, öğretmen adaylarında ve öğretmenlerde mesleklerine karşı olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmelerine sebep olmaktadır. Mesleğine karşı pozitif tutum sergileyen bir öğretmenin pozitif bir öğrenme ortamı oluşturma noktasında etkili olacağı ve negatif tutuma sahip bir öğretmenin de öğrencilerinin performansını olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir (Singh ve Singh, 2016). İlgili literatür incelendiğinde öğretmen, çeşitli branşlardaki öğretmenler ve öğretmenlik mesleğine yönelik algı ve tutumların incelendiği pek çok çalışmaya rastlanmıştır. Araştırmaların; öğretmen adayları, çeşitli okul düzeylerindeki öğrenciler, pedagojik formasyon almış/almakta olan öğrenciler ile gerçekleştirildiği görülmekle birlikte verilerin genellikle metaforlar yoluyla elde edildiği belirlenmiştir (Afacan, 2011; Atabek- Yiğit ve Balkan- Kıyıcı, 2019; Ateş, 2016; Dilekçi, Limon ve Sezgin-Nartgün, 2021; Dönmez ve Ağıroğlu-Bakır, 2016; Egüz ve Öntaş, 2018; Ertürk, 2017; Giren, 2015; Kahya, 2018; Kara, 2020; Kiral, 2015; Koç, 2014; Michael ve Katerina, 2009; Neyişçi ve Özdiyar, 2019; Özdemir ve

Erol, 2015; Radmard ve Soysal, 2021; Gencer, 2020; Saban, 2004; Sarıkaya, 2018; Sökmen, Yıldırım ve Kılıç, 2020; Uçar ve Rakap, 2021; Wan, Low ve Li, 2011; Wells, 2015; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013).

Bu çalışmalardan Kahya'nın (2018), aday Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin "edebiyat öğretmeni" kavramına ilişkin algılarının belirlendiği çalışmada, açık uçlu sorularla elde edilen veriler analiz edilerek "bilgi kaynağı/sağlayıcısı, yol gösterici/yönlendirici, rol model, bireysel ve duygusal gelişimi destekleyici, üretici, değerli bir varlık, şekillendirici/biçimlendirici, süper otorite, iletişim aracı, eğlendirici/dinlendirici, sevgi ve fedakarlık örneği" kategorilerine ayrılmıştır. Saban'ın (2004) giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmada, verilerin analizi sonucunda, öğretmenin "bilgi kaynağı ve aktarıcı, öğrencileri şekillendirici ve biçimlendirici, öğrencileri tedavi edici, eğlendirici, bireysel gelişimi destekleyici, yol gösterici/yönlendirici" biçiminde kategorize edildiği görülmüştür. Radmard ve Soysal'ın (2021) vakıf üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmalarında, öğretmen adaylarının kendilerini "diğerleri tarafından yetiştirilmesi/yönlendirilmesi/düzeltilmesi ve iyileştirilmesi/kontrol edilmesi/bilgi depolanması gereken, diğerleri aracılığıyla sonsuz bilgi elde eden, bilimsel araştırma süreçlerini gerçekleştirebilen kişi" biçiminde tanımladıkları belirlenmiştir. Yılmaz, Göçen ve Yılmaz'ın (2013) eğitim fakültesinde beş farklı anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerle yürüttükleri çalışmada, öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar "şekillendirici, yol gösterici, bilgi kaynağı, statüsüz, esnek, model, kutsal bir iş" kategorileri altında toplanmıştır. Afacan'ın (2011) fen bilgisi öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada fen ve teknoloji öğretmenine ilişkin olarak üretilen metaforların "yol gösterici/yönlendirici, her alanda bilgi sahibi, bilim insanı/araştırmacı, şekillendirici, bireysel gelişimi destekleyici" kategorileri altında toplandığı görülmüştür. Ertürk'ün (2017) ilkökul öğrencilerinin öğretmen kavramını nasıl algıladıklarına ilişkin yapmış olduğu çalışmada elde edilen verilerin analiziyle "bilgi kaynağı, yol gösterici, şefkat göstergesi, yetiştirici-şekillendirici" kategorilerinin ortaya çıktığı görülmüştür. Gencer'in (2020) öğrenci ve velilerin öğretmeni nasıl algıladığına ilişkin yaptığı çalışmada üretilen metaforların "sevgi unsuru, bilginin kaynağı/aktarıcısı, yol gösterici" kategorilerinde üretildiği görülmüştür. Kırıl'ın (2015) son sınıf öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmasında, öğretmene ilişkin metaforların "itici istenmeyen bir varlık, bilgi kaynağı, hoş giden değerli bir varlık, mekanik bir varlık, yol gösterici, yönlendirici bir varlık, rahatlatıcı/sakinleştirici bir varlık" olarak kategorize edildiği belirlenmiştir. Wan ve arkadaşlarının (2011) Çinli üniversite öğrencileriyle yürüttükleri çalışmalarında, İngilizce öğretmenine atfedilen roller "koruyucu / besleyici/ bağışlayıcı/ öğretici/ kültür aktarıcı/ otorite/ ilgi uyandırıcı/ meslektaş kişi" kategorilerde toplanmıştır. Son olarak Kavanoz'un (2016) İngilizce öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada İngilizce öğretmenine ilişkin üretilen metaforların "bilgi kaynağı ve sağlayıcısı, kolaylaştırıcı, sanatçı, zanaatkar, yol gösterici, üstün otorite, değişimin temsilcisi/ajanı, besleyici, avukat, eğlendirici, işbirlikçi lider" kategorilerinde toplandığı görülmüştür. Bu çalışma kapsamında, farklı bir örneklem grubundan "öğretmen"e ilişkin algıların metaforlar yoluyla elde edilmesinin alanyazındaki diğer çalışmalara katkı sağlayacağı ve farklı illerde yapılacak çalışmalardan elde edilecek bulgularla tartışılarak ilerideki meta-sentez çalışmalarına katkı ve imkan sağlayacağı umulmaktadır. Bununla birlikte, öğretmene ilişkin olumlu ve olumsuz algıların ortaya çıkartılması öğretmen eğitimi programlarındaki ders içeriklerinin gözden geçirilmesi yönünde eğitim politikacılarına fikir sunabilir.

Bu doğrultuda; öğretmen adaylarının seçtikleri mesleğe ilişkin algılarını ortaya koyabilmek çalışmanın genel amacı olarak benimsenerek, öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforların belirlenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma, temel nitel araştırma deseninde tasarlanmış olup tümevarımsal ve karşılaştırmalı veri analizi yapılarak bulguların tema ve kategorileştirilerek sunumu yapılmıştır (Merriam, 2013). Temel nitel

araştırma deseni, eğitim araştırmalarında en yaygın tercih edilen desen olup gözlem, görüşme ya da doküman analizi gibi yöntemlerle verilerin elde edilmesi ve veri analiziyle ulaşılan bulguların temalar etrafında toplanması biçiminde yürütülmektedir (Merriam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Evren ve Örneklem

Araştırma, 2021-2022 güz döneminde bir vakıf üniversitesinin eğitim fakültesinde yürütülmüştür. Fakültede öğrenim gören toplam 467 öğrenci bulunmaktadır. Örneklem seçiminde basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklemde yer alacak birim sayısının belirlenmesinde hata payı ve güven aralığı değerlerinden faydalanılmıştır. Hata payı %5, güven aralığı %95 olarak belirlenerek, örnekleme de yer alması gereken kişi sayısı hesaplanmıştır (Yıldırım, 2019:87). İlgili güven aralığı ve hata payı dahilinde 467 kişiden 211 kişinin örnekleme de yer alması gerektiği bulunmuştur. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı-yapılandırılmış form 211 kişiye ulaştırılmıştır. Gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmak istemeyen öğrenciler ve eksik verisi olan formlar çıkarıldığında toplamda 160 kişiye ulaşılmıştır. Bu durumda, katılımcı geri dönüş oranı %75,82 olarak hesaplanmıştır ve bu oran kabul edilebilir düzeydedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Örneklem içerisinde bölümlere göre dağılım oranı; Okul öncesi öğretmenliği (n=40; %25), İngilizce öğretmenliği (n=34; %21,2), Rehberlik ve psikolojik danışmanlık programı (n=60; %37,5), Özel eğitim öğretmenliği (n=26, %16,2) şeklindedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan "Öğretmene Yönelik Algı" isimli yarı-yapılandırılmış form kullanılmıştır. Veri toplama aracının geliştirilmesi sürecinde, literatür taraması yapılmış, ilgili çalışmalarda kullanılan ölçek ve görüşme formları incelenmiştir. Araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının "öğretmen"e ilişkin algılarını ortaya koymak olduğu için veri toplama aracında demografik bilgiler ile öğretmen algısını değerlendirecek bir madde bulunmasına karar verilmiştir. Geliştirilen aracının geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla bir ölçme ve değerlendirme uzmanı ile bir eğitimde program geliştirme uzmanının görüşleri alınmıştır. Gelen görüşler neticesinde öğretmen algısını ölçen maddenin "Öğretmen gibidir. Çünkü" biçiminde yazılması uygun bulunmuştur. Nihai olarak formda, veri toplama aracındaki amacı açıklayan bir yönerge ile katılımcıların demografik bilgilerine dönük olarak cinsiyetleri ve öğrenim gördükleri bölüm maddeleri ile birlikte "Öğretmen gibidir. Çünkü" biçimindeki boşluk doldurma maddesi yer almaktadır. Katılımcılardan, öğretmene ilişkin görüşlerini bir benzetme yaparak ifade etmeleri ve bu benzetmenin sebebini açıklamaları istenmiştir. Verilerin formlar aracılığıyla toplanması güz dönemi içerisinde bir aylık sürede tamamlanmıştır. Cevaplandırılmayan maddelerin yer aldığı ve metaforun yazılıp nedeninin belirtilmediği şeklindeki eksik verili anketler değerlendirilmeye alınmamıştır.

Değerlendirmeye alınan verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi benimsenerek dört aşamalı analiz süreci gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar sırasıyla: "1) verilerin kodlanması 2) temaların bulunması 3) kodların ve temaların düzenlenmesi ve 4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması" şeklindedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Kodların çıkarılması ve kodlardan temalara ulaşılması aşamaları süresince, literatürde yer alan benzer çalışmalarda ortaya çıkan bulgular incelenmiştir. Ortak olarak çıkan kodların benzer temalar altında toplanıp toplanamayacağına, metaforun hangi bağlamda üretildiğine bakılarak karar verilmiştir. Detaylı kodlama ve tema oluşturma süreci sonunda, literatürdeki çalışmalarla aynı/benzer temalar ortaya çıktığı gibi farklı temalar da oluşturulmuştur.

Veri analizine geçmeden, öncelikle her bir bölümü temsil edecek şekilde katılımcılara kod adları (O1, R23, Ö4, İ5, gibi...) verilmiştir. Kod adları verilerin takibini kolaylaştırmakla birlikte kişilerin gizliliğine de sağlamaktadır. Veri analizi sürecinde öncelikle tüm verilerden kodlar çıkartılmıştır. Bu kodlardan bir liste oluşturularak ilgili kod, üretilen metafor ve nedeni, metaforların tekrarlanma sıklığı yazılarak bir analiz tablosu oluşturulmuştur. Böylelikle tekrar eden metaforların frekanslarının

koylulukla bulunması sağlanmıştır. Daha sonra sadece metaforların ve ilgili frekanslarının yer aldığı bir tablo daha hazırlanmıştır. Bu sayede üretilen metaforlar ve toplam frekans değerleri rahatlıkla görülebilmemiştir ve ilgili metaforların hangi temalar altında toplanacağı belirlenebilmemiştir. Araştırmacı tarafından üretilen temaların güvenilirliğini sağlayabilmek amacıyla, bir başka araştırmacıdan da kodlardan temalar oluşturması istenmiştir. Bu şekilde puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen katsayı= görüş birliği sağlanan terim sayısı/ görüş birliği sağlanan terim sayısı + görüş birliği bulunmayan terim sayısı formülüne göre $(118/118+10 = 0,89)$ bulunmuştur (Miles ve Huberman, 1994). Hesaplanan değer, kabul edilebilir düzeydedir.

BULGULAR

Çalışmadan elde edilen verilere ait bulgular; katılımcıların oluşturdukları metaforların frekans değerleri, öğretmen adaylarının öğretmen algısına ilişkin ürettikleri metaforların ilgili literatür bağlamında incelenerek, üretilen kodlardan ulaşılan temalara ait frekans değerleri ve katılımcıların ifadeleri biçiminde sunulmuştur.

Katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin oluşturdukları metafor ifadelerinin frekans değerleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Çizelge 1. Katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin metafor ifadelerine ait frekans değerleri

Metafor	f	Metafor	f
Açlıktan ölmek üzere ola hayvana verilen mama	1	İmitasyon çanta	1
Amazon kadını	1	James Hunt	1
Anka kuşu	1	Jeneratör	1
Anne	2	Kalem	1
Anne kuaçđı	1	Karınca	3
Aslan	1	Kedi	1
Arkadaş	3	Kılavuz	2
Ay	3	Kitap	4
Ayna	2	Künefe	1
Bahçivan	2	Mahmut Hoca	1
Beyin	1	Mucit	1
Bilge	1	Mum	6
Bilim kadını	1	Müfettiş Gadget	1
Bitmek bilmeyen bir nehir	1	Navigasyon	1
Boya	2	Olgunlaşmış bir elma	1
Bukalemun	1	Olimpiyat ateşi	1
Büyüteç	1	Orhan Veli Kanık	1
Cami	1	Park	1
Çınar ağacı	2	Projeksiyon	1
Çiçek	1	Pusula	4
Çobanyıldızı	4	Savaşçı	2
Çöldeki serap	1	Siyah renk	1
Defter	1	Su	5
Deniz	1	şeker	1
Dünya	1	Tabela	2
El feneri	1	Tebeşir	1
Ev	1	Teknoloji	1
Evren	1	Trafik levhası	1
Garfield	1	Toprak	2
Gestapo	1	Yastık	1
Gökkuşağı	2	Yatak	1
Gökyüzü	1		
Güneş	23		
Güvercin	1		
Hava	1		
Işık	6		
Toplam			128

Tabloda görüldüğü üzere, öğretmen adaylarının öğretmen kavramını 67 metaforik ifadeyle özdeşleştirdikleri görülmüştür. En çok kullanılan metaforlar ise "güneş ($f=23$), ışık ($f=6$), su ($f=5$), kitap ($f=4$), pusula ($f=4$), arkadaş ($f=3$), ay ($f=3$)" olmuştur. Ayrıca öğretmen adayları "amazon kadını ($f=1$), çiçek ($f=1$), çınar ağacı ($f=1$)" gibi benzetmeler de yapmışlardır.

Aşağıda öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlardan yola çıkarak oluşturulan temalar yer almaktadır.

Çizelge 2. Öğretmen kavramına ilişkin oluşturulan temalara ait frekans değerleri

Tema	Metaforlar	f
Aydınlatıcı kişi	ay, büyüteç, güneş, ışık, mum, olimpiyat ateşi, projeksiyon, jeneratör	42
Yol gösterici kişi	bilge, beyin, çoban yıldızı, el feneri, kılavuz, navigasyon, pusula, trafik levhası, tabela, boya	18
İhtiyaç duyulan kişi	su, pusula, hava, ağaç, başucu kitabı, mama, elma	18
İlgi gösteren/Sevgi dolu kişi	anne, anne kucağı, arkadaş, yastık, güvercin, kedi, ev, siyah renk	15
Bilgilendirici kişi	bilge, arkadaş, bilim kadını, cami, Mahmut hoca, Müfettiş Gadget, çınar ağacı, kitap, ayna	13
Fedakâr kişi	amazon kadını, anka kuşu, tebeşir, karınca, aslan, savaşı	9
Keşfetmeye açık kişi	deniz, dünya, gökyüzü, mucit, teknoloji, toprak	8
Olumsuz özelliklere sahip kişi	Bukalemun, Garfield, Gestapo, künefe, imitasyon marka çanta	5
Toplam		128

Tabloda görüldüğü üzere katılımcılar, "öğretmen"i en çok aydınlatıcı ($f=44$) olarak görmekte, sonrasında yol gösterici ($f=20$) ve ihtiyaç duyulan kişi ($f=20$) olarak değerlendirmektedirler. Katılımcıların öğretmen algılarına bakıldığında, öğretmenleri en az keşfetmeye açık ($f=9$) kişi olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Aşağıda metaforlardan yola çıkarak oluşturulan temaların detaylı bulgularına yer verilmiştir:

1.1 Aydınlatıcı kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni aydınlatıcı kişi olarak gören öğretmen adaylarının "güneş ($f=23$), ay ($f=3$), ışık ($f=6$), mum ($f=6$)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

O27: "Sınıfta bulunan tüm çocukları sevmek (ısıtmak) gerekir. Işık saçmak, gidecekleri yolları aydınlatmak gerekir.": Güneş metaforu

R4: "Yol gösteren olmak istiyorum.": Mum metaforu

R11: "Güneş hiçbir mevsimde kaybolmaz; her zaman yükseklerden bakar ve onu görmek isteyen herkesi görür.": Güneş metaforu

İ17: "Öğretmenler her zaman öğrencilerinin yolunu aydınlatmalı ve yol gösterici olmalıdır.": Işık metaforu

1.2 Yol gösterici kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni yol gösterici kişi olarak gören öğretmen adaylarının "çoban yıldızı ($f=4$), pusula ($f=4$), tabela ($f=2$), trafik levhası ($f=2$)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

R3: "Yol gösterici, rehber olan; bilgiyi dayatan, ezberleten değil, öğrenmeyi sağlayan": Çoban yıldızı metaforu

İ12: "Yol gösterici olduğu için": Pusula metaforu

R32: "Öğrencilere tercihleri konusunda yön verebilirim.": Tabela metaforu

İ2: "Yolu öğrencilerin geleceği sayarsak, levhalar da öğrencileri yönlendirip, zor koşullar karşısında yardımcı olur.": Trafik levhası metaforu

1.3 İhtiyaç duyulan kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni yol gösterici kişi olarak gören öğretmen adaylarının "su (f=6), başucu kitabı (f=4), ağaç (f=2), hava (f=2)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

- O1: "Öğretmeni su, öğrencileri bir fidan olarak düşünürsek; su fidanları büyüten ve can veren en önemli şeydir." : Su metaforu
R35: " Yavaş yavaş büyürüm, bilgiyle beslenirim. Meyve vererek insanlara faydalı bilgiler verir." : Ağaç metaforu
R2: "Karşılıksız her şeyi öğretebilmeli ve her yerde faydalı olmalı, onlar için bir hayat kurmak isterim." : Hava metaforu

1.4 İlgı gösteren kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni yol gösterici kişi olarak gören öğretmen adaylarının "arkadaş (f=3), anne (f=2), bahçıvan (f=2)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

- Ö1: "Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere anneleri kadar olmasa da yardımcı olmak istiyorum." : Anne metaforu
İ28: "Öğrencileri anlayabilmek için çocuk ruhlu olmak gerekir." : Arkadaş metaforu
O31: "Bahçıvan bir bahçeyi güzelleştirir. Onun elindedir. Öğretmenin de görevi, dünyayı güzelleştirmek, minik güzel çiçekler yetiştirmektir." : Bahçıvan metaforu

1.5 Bilgilendirici kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni yol gösterici kişi olarak gören öğretmen adaylarının "bilge (f=3), bilim kadını (f=2), çınar ağacı (f=2)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

- İ11: "Öğrencimin karşısından az bilgiyle durmak istemem, hep daha fazla bilgim olsun, paylaşayım isterim." : Bilge metaforu
O28: "Bir öğretmenin her zaman yeniliklere açık, her türlü bilginin doğruluğunu ispatlamadan inanmayan, bunlar için mücadele eden kişi olması gerekir." : Bilim kadını metaforu
O14: " Güçlü, asırlarca ayakta kalabilir." : Çınar ağacı metaforu

1.6 Fedakâr kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni yol gösterici kişi olarak gören öğretmen adaylarının "karınca (f=3), amazon kadını (f=2), savaşçı (f=2)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

- Ö22: "Karıncalar tek başlarına yaşamazlar. Bütün halinde hareket ederler ve çok çalışkandırlar." : Karınca metaforu
R42: " Zorluklarla başa çıkan bir öğretmen olmak isterim." : Amazon kadını metaforu
R22: "Öğrencilerimin kaybetmemesi için elimden geleni yaparım." : Savaşçı metaforu

1.7 Keşfetmeye açık kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni yol gösterici kişi olarak gören öğretmen adaylarının "toprak (f=2), mucit (f=2), teknoloji (f=1), deniz (f=1)" gibi benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

- O22: "Bilgiye açık ve verimli olması gerekir." : Toprak metaforu
Ö9: "Yeni şeyler yaratmak gerekir." : Mucit metaforu
Ö21: "Sürekli gelişebilir olması gerekir." : Teknoloji metaforu

1.8 Olumsuz özelliklere sahip kişi olarak öğretmen

Bu temadaki metaforlar, öğretmeni olumsuz bazı özelliklere sahip kişi olarak gören öğretmen adaylarının “bukalemun ($f=2$), Garfield ($f=2$), Gestapo ($f=1$), künefe ($f=1$), imitasyon marka çanta ($f=1$)” benzetmelerinden oluşmaktadır. Katılımcıların kendi ifadeleriyle yaptıkları benzetmeler aşağıdaki gibidir:

İ21: “Kendinden farklı karakterdeki öğrencilere karşı farklı tutum sergilemesi”: Bukalemun metaforu

R50: “Büyük ihtimale sabah 9 akşam 5 mesaisi yapıp, mesai saatleri dışında hiçbir şey yapmaması”:

Garfield metaforu

İ23: “Bugüne kadar hep anlayışsız öğretmenlerle karşılaştım”: Gestapo metaforu

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının “öğretmen” algılarının belirlenmesi amacıyla ürettikleri metaforların incelendiği çalışmada toplam 67 metaforun oluşturulduğu görülmüştür. Katılımcıların öğretmeni en sıklıkla “güneş, ışık, mum, su, kitap, pusula” ya benzettiklerinin görüldüğü araştırmada, öğretmenin en çok çevresini, öğrencilerini aydınlatan ve ihtiyaç duyulan bir birey olarak algılandığı ifade edilebilir. Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde benzer metaforların öğretmen adayları, ilkökul ve ortaokul düzeyindeki öğrenciler tarafından oluşturulduğu görülmüştür (Afacan, 2011; Atabek- Yiğit ve Balkan-Kıyıcı, 2019; Ateş, 2016; Egüz ve Öntaş, 2018; Ertürk, 2017; Giren, 2015; Kahya, 2018; Kara, 2020; Kavanoz, 2016; Kiral, 2015; Koç, 2014; Neyişçi ve Özdiyar, 2019; Özdemir ve Erol, 2015; Radmard ve Soysal, 2021; Gencer, 2020; Saban, 2004; Saban, 2008; Sarıkaya, 2018; Sökmen, Yıldırım ve Kılıç, 2020; Şahin, 2013; Uçar ve Rakap, 2021; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013; Wan, Low ve Li, 2011; Wells, 2015). Bu ortak sonuçtan yola çıkarak, “öğretmen”e ilişkin algının, eğitimin ilk kademesinden başlayarak çevresindeki kişilere, öğrencilerine ışık tutan ve aydın bir birey olduğu şeklindeki düşüncelerle devam ettiğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte, aynı metaforların farklı çalışmalarda farklı temalar altında yer aldığı da görülmüştür. Bu durum, metaforların bağlamsal olarak incelenmesinden kaynaklanmaktadır. Metafor hem bilişsel, hem de sosyal bir fenomen olduğundan içinde ironi barındırıyor olabilir (Cameron, 2003). Örneğin bu çalışmada, “güneş, ışık, mum” metaforları “aydınlatıcı öğretmen” temasında incelenmişken, Yılmaz, Göçen ve Yılmaz’ın (2013) çalışmasında “şekillendirici öğretmen”, Kahya’nın (2018) çalışmasında “bilgi gösterici öğretmen”, Radmard ve Soysal’ın (2021) çalışmasında “sıçrama tahtası olan kişi” temalarında incelenmiştir. Aynı metaforları üreten kişilerin olguya ilişkin algıları ve olguyu anlamlandırmaları, ontolojik yaklaşımları birbirinden farklı olduğu için bu duruma metafor çalışmalarında sıklıkla rastlanmaktadır.

İlgili çalışma kapsamında öğretmene atfedilen rollerden en önemlileri “aydınlatmaya ve yol göstermeye ihtiyaç duyulan kişi” olmasıdır. Sökmen, Yıldırım ve Kılıç (2020) ile Dilekçi, Limon ve Sezgin-Nartgün’ün (2021) çalışmalarında da en çok metaforun yol gösterici ve yönlendirici öğretmen kategorisinde üretildiği belirtilmiştir. Sarıkaya’nın (2018) Türkçe öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasında en fazla metaforun (pusula, rehber, ışık) “yol gösterici öğretmen” kategorisinde üretildiği açıklanmıştır. Oxford ve diğerleri (1998) ile Mahlios ve Maxon’ın (1998) çalışmalarında da öğretmenin sıklıkla yol gösterici olarak algılandığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili çalışmada da ortaya çıkan bu bulgu, ulusal ve uluslararası literatür bağlamında değerlendirildiğinde farklı örneklerde öğretmen algısının birbirine çok benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir. Araştırma kapsamında sıklıkla metaforun üretildiği bir başka tema “bilgi sağlayıcı öğretmen” temasıdır. Literatürdeki birçok çalışmada, “bilgi sağlayıcı öğretmen” en sık metaforun üretildiği tema olmuştur. Kara’nın (2020) pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarıyla, Sarıkaya’nın (2018) Türkçe öğretmeni adaylarıyla, Sökmen, Yıldırım ve Kılıç (2020) ile Saban’ın (2004) sınıf öğretmeni adaylarıyla, Kahya’nın (2018) Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni adaylarıyla, Wells’in (2015) görsel sanatlar öğretmeni adaylarıyla, Özdemir (2018), Buaraphan (2010) ile Guerrero ve Vilamil’in (2002) üniversite

öğrencileriyle yürüttükleri çalışmalarda öğretmen algısına ilişkin üretilen metaforların en sıklıkla “bilgi sağlayıcı / bilgi kaynağı olarak öğretmen” kategorisinde üretildiği belirlenmiştir. Bu durum, öğretim yöntem ve tekniklerinin farklılaştığı disiplinlerde ve/veya branşlarda, öğretmenin halen temel bilgi kaynağı olduğu, en güvenilir/geçerli bilgiye sahip olan ve bu bilgiyi aktarması beklenen kişi olarak görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri öğrenmelerin kendilerine bağlı olmadığı, bir başkası tarafından gerçekleştirildiğini düşündükleri sonucuna da ulaşılabilir. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının ifadeleri incelendiğinde kendilerini bilgi aktaran kişi olarak gördükleri ve öğretmenin asıl görevinin bilgi aktarmak olduğuna ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu bağlamda, bahsedilen çalışmaların bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir. Radmard ve Soysal’ın (2021) vakıf üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada da benzer sonuca varılmıştır. Her ne kadar yapılandırmacı eğitim anlayışına göre öğretmenin “temel bilgi kaynağı” rolünden “rehberlik eden/doğru bilgiye ulaşmada yol gösteren” kişi rolüne doğru bir geçiş yapması gerektiği belirtilse de, geleneksel eğitim anlayışının geleceğin öğretmenlerinde baskın olduğunu görmek mümkündür. Küçüktepe ve Gürültü’nün (2014), yapılandırmacı öğretmen kavramına ilişkin olarak görev yapmakta olan öğretmenlerle yürüttükleri çalışmada, “bilgi yayıcı ve bilgi kaynağı” öğretmen kategorilerinde yüksek sayıda metafor üretildiği belirtilmiştir. Yapılandırmacı öğretmen anlayışına ilişkin görüşlerin ortaya çıkarıldığı çalışmada öğretmenlerin “bilgi yayıcı/kaynağı” olarak algılanması dikkat çekici bir sonuçtur ve bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Bir başka açıdan, öğretmenin temel bilgi kaynağı olarak görülmesi, öğrencilerin kendilerini pasif, kusurlu, şekle sokulması gereken kişi olarak algıladığı biçiminde de yorumlanabilir (Bramald, Hardman ve Lead, 1995; Cook-Sather, 2003; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006).

İlgili araştırma kapsamında oluşturulan temalardan bir diğeri “ilgi gösteren/sevgi dolu öğretmen” temasıdır. Öğretmene yüklenen “ilgi göstermesi, şefkatli olması, anne sevgisine benzer sevgi göstermesi, tüm öğrencileri kucaklaması” gibi olumlu özellikler yaygın görüşler içerisinde yer almaktadır. Birçok çalışmada “sevgi ve fedakârlık örneği/ seven ve koruyan/ ebeveyn olarak koruyan ve sevgi gösteren/ güven verici” temaları kapsamında öğretmenin öğrencilerini ve diğer insanları seven, eğitim-öğretim süresince kendi yaşamından fedakârlıklarda bulunan, öğrencilerini koruyup kollayan kişi olduğuna vurgu yapılmıştır (Ateş, 2016; Egüz ve Öntaş, 2018; Kahya, 2018; Kara, 2020; Sökmen, Yıldırım ve Kılıç, 2020). Bu bağlamda, farklı çalışmalarda yer alan öğretmen adaylarının ifadeleri ile ilgili çalışmadaki öğretmen adaylarının ifadelerinin birbirine çok benzediği görülmüştür. Bu durum, öğretmen adaylarının ilgi ve sevgi anlayışlarının birbirine benzediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının en az metafor ürettikleri temalar “keşfetmeye açık öğretmen ve olumsuz özelliklere sahip kişi olarak öğretmen” temaları olmuştur. Bu durum, öğretmen adaylarının kendilerini yeniliğe ve keşfetmeye açık olmaları konusunda yetersiz hissettikleri, ayrıca kendi mesleklerine ilişkin olumsuz anlamlar yüklemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Literatürdeki ilgili bazı çalışmalarda da benzer sonuçlara rastlanmıştır. Sarıkaya’nın (2018) çalışmasında en az metafor ($f=3$) üretilen kategorilerden biri “kişisel gelişim kaynağı olarak öğretmen” kategorisi olmuştur. Kara’nın (2020) çalışmasında da az sayıda metaforun ($f=7$) üretildiği kategorilerden biri “kendini yenileyen ve geliştiren öğretmen” kategorisidir. Bu durum, öğretmenlerin meslek yaşamları boyunca üniversite eğitiminde öğrendikleri bilgilerle yetindikleri ve bunun yeterli olduğu düşüncesinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Neyişçi ve Özdiyar’ın (2019) pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada, öğretmene “despot, yetersiz, tek tipleştirilen, adaletsiz” gibi olumsuz anlamların yüklendiği belirtilmiştir. Gencer’in (2020) öğrenci ve velilerdeki öğretmen algılarının belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmasında öğretmene atfedilen özelliklerden biri “sevilmeyen ve cezalandırıcı” olmasıdır. Yine Egüz ve Öntaş’ın (2018) ortaokul öğrencilerinin öğretmen algısını belirledikleri çalışmada üretilen metaforların sıklıkla “uzaklaştıran ve korku kaynağı olarak görülen öğretmen” kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. . Bu çalışmada da,

öğretmene atfedilen olumsuz özellikler "bukalemun, Garfield, Gestapo" kodlarıyla ifade edilmiş ve atfedilen olumsuz anlamların birbirine çok benzer olduğu görülmüştür. Bu duruma bağlı olarak, istenmeyen davranışlar karşısında ceza vermekten kaçınmayan, öğrenciler arasında ayrımcılık yapan, gereğinden fazla otoriter davranışları olan öğretmenlerin -ilkokuldan üniversite düzeyine kadar tüm eğitim-öğretim kademelerinde- sevilmediğini ve etkili rol model olamadığı şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın genel bir sonucu olarak; öğretmen adaylarının "öğretmen"e sıklıkla olumlu anlamlar yükledikleri söylenebilir. Okul öncesi dönemden yükseköğretim düzeyine kadar öğrencinin hayatında ailesi kadar önemli yer tutan öğretmenlerin rol model olmalarının beklenmesi en doğal sonuçtur. Bununla birlikte üretilen olumsuz metaforlar öğretmenden beklenmeyen, öğrenciler tarafından hoş karşılanmayan özelliklere dikkat çektiği için öğretmenlerin öz-değerlendirme yapmaları, kendilerine atfedilen olumsuz noktalarda davranış ve tutumlarını gözden geçirmeleri yerinde olacaktır. Öğretmenlerin olumlu tutum ve davranış kazanmaları, sağlıklı iletişim kurmalarının geliştirilmesi amacıyla eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarında yer alan "İnsan İlişkileri ve İletişim, Etkili İletişim" gibi seçmeli derslerin zorunlu ders kapsamına alınması ve sağlıklı iletişim kurmanın önemi üzerinde daha fazla durulması sağlanabilir. Bu çalışmanın devamı olarak, eğitim fakültesi akademisyenlerinin öğretmen adaylarına yönelik algılarının belirlenmesini amaçlayan araştırmalar devlet ve vakıf üniversiteleri eğitim fakülteleri özelinde yapılabilir. Ortaya çıkan sonuçlar devlet ve vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adayları bağlamında karşılaştırılabilir. Öğretmen adaylarının kendilerine ilişkin algıları ve akademisyenlerin algıları birbiriyle karşılaştırılarak daha özgün sonuçlara ulaşılabilir. Veri toplama yöntemi olarak odak grup görüşmeleri, sınıf içi gözlemler kullanılarak, veriler çeşitlendirilebilir. Bu sayede, daha zengin ve derinlemesine bilginin elde edilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Afacan, Ö. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının "fen" ve "fen ve teknoloji öğretmeni" kavramlarına yönelik metafor durumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1242-1254.
- Atabek-Yiğit, E., & Balkan-Kıyıcı, F. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmen algısı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [MSKU Journal of Education]*, 6(1), 20-39. doi: 10.21666/muefd.460666.
- Ateş, Ö.T. (2016). Öğrencilerin öğretmen ve okul metaforları. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 2(1), 78-93.
- Balaban, T. & Yapıcı, M. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının tasavvufa ilişkin metaforları. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/9*, 745-755.
- Bramald, R.; Hardman, F. ve Leat, D. (1995). Initial teacher trainees and their views of teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 11, 23-31.
- Buaraphan, K. (2011). Metaphorical roots of beliefs about teaching and learning science and their modifications in the standard-based science teacher preparation programme. *International Journal of Science Education*, 33(11), 1571-1595.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cameron, L. (2003). *Metaphor in educational discourse. Advances in applied linguistics*. UK: Continuum.
- Celep, C. (2004). Meslek olarak öğretmenlik. Editör C. Celep, Meslek olarak öğretmenlik (pp. 23-49). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cook-Sather, A. (2003). Movements of mind: The matrix, metaphors, and re-imagining education. *Teachers College Record*, 105, 946-977.

- Dilekçi, Ü., Limon, İ., & Sezgin Nartgün, Ş. (2021). Prospective teachers' metaphoric perceptions of "student, teacher and school". *Kastamonu Education Journal*, 29(2), 403-417. doi:10.24106/kefdergi.795433.
- Dönmez, B., & Açıroğlu-Bakır, A. (2016). Müdür değişimi bağlamında okul kültürünün mecazlar açısından analizi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6(1), 4160. <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2016.003>.
- Egüz, Ş. & Öntaş, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin "öğretmen" kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-13.
- Ertürk, R. (2017). İlkokul öğrencilerinin "öğretmen" kavramına yönelik metaforik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.
- Gencer, M. (2020). Öğrenci ve velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 805-825.
- Giren, S. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitimi öğretmeni kavramına ilişkin metaforları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 123- 132.
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programına yükledikleri metaforlar. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 126-140.
- Johnson, M. (1981). *Philosophical perspectives metaphor*. United States of America: Minnesota Press.
- Kahya, H. (2018). Aday Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin "edebiyat öğretmeni" kavramına ilişkin algılarının metafor yoluyla analizi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 104-117.
- Kara, M. (2020). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmen ve ideal öğretmen algıları: Bir metafor çalışması. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 11 (21), 111-132.
- Kavanoz, S. (2016). Unveiling pre-service language teachers "Conceptualizations of teachers of English through metaphors. *Journal of Education and Training Studies*, 4(10), 17-32.
- Kıral, Y. (2015). Öğretmen adaylarının algılarına göre öğretmen metaforları. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 57-65.
- Koç, E.S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-72. doi: 10.17679/inuefd.79408.
- Küçüktepe, S.E. & Gürültü, E. (2014). Öğretmenlerin "yapılandırmacı öğretmen" kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor çalışması örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 282-305.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (Çev. G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma.
- Mahlis, M. ve Maxson, M. (1998). Metaphors as structures for elementary and secondary preservice teachers' thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227-240.
- McGlone, M. (2007). What is the explanatory value of a conceptual metaphor. *Language & Communication* 27, 109-126. <http://dx.doi.org/10.1016/j.langcom.2006.02.016>.
- Merriam, T. (2013). *Qualitative research. A guide to design and implementation* (3rd Ed.) CA: Jossey-Bass.
- Michael, K.& Katerina, M. (2009). Exploring Greek teachers' beliefs using metaphors. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(2), 63-83.
- Miles, M, B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed). CA: Sage.
- Morgan, G. (1986). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (Çeviren: Bulut, G.), İstanbul: MESS Yayın no:280.
- Neyişçi, N. & Özdiyar, Ö. (2019). Öğretmen adaylarının okul, öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 50-67.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S. Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A. ve Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26, 3-50.
- Özdemir, T. Y. & Erol, Y. C. (2015). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının okul, öğretmenlik ve öğrenci kavramlarına ilişkin algıları. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4), 215-244.
- Özdemir, S. (2018). Üniversite öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (59), 1380-1402.
- Pieper, A.(1999). Etiğe giriş. (Çev: V. Atayman ve G. Sezer). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Radmard S., & Soysal Y., (2021). Öğretmen adaylarının “öğretmen adayı” ve “öğretmen eğitimcisi” kavramlarına yönelik metaforik imgelemlerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(2), 367-384. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.456>
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 1 15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26128/275216> adresinden alınmıştır.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). An investigation of the concept of teacher among prospective teachers through metaphor analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 6(2), 509-522.
- Sarıkaya, B. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 1-16.
- Singh, O.P. & Singh, S.K. (2016). A study on the attitude of primary school teachers towards teaching profession in Varanasi district of Uttar Pradesh. *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 5(8), 119-129.
- Sökmen, Y., Yıldırım, G. ve Kılıç, D. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına yönelik metaforlarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1-13.
- Şahin, B. (2013). Öğretmen adaylarının “matematik öğretmeni”, “matematik” ve “matematik dersi” kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforik algılar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 313-321.
- Toprakçı, E. (2009). Öğretmenlerin suç karnesi 1-yargı kararlı gazete haberleri ölçütünde karşılaştırmalı bir analiz. IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, 14-15 Mayıs 2009, 475-487, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Toprakçı, E., Bozpolat, E. & Buldur, S. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiğine uygunluğu. *E-International Journal of Educational Research*, 1(2), 35-50.
- Tubin, D. (2005). Fantasy, vision, and metaphor-three tracks to teachers' minds. *The Qualitative Report*, 10(3), 543-560.
- Uçar, R. & Rakap, A. P. (2021). Öğretmen adaylarının sınıf, sınıfta öğretmen ve sınıfta öğrenci kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 436-460.
- Vadeboncoeur, J.A. & Torres, M.N. (2003). Constructing and reconstructing teaching roles: A focus on generative metaphors and dichotomies. *Studies in the Cultural Politics of Education*, 24 (1), 87-103.
- Wan, W., Low, G. D. & Li, M. (2011). From students' and teachers' perspectives: metaphor analysis of beliefs about EFL teachers' roles. *System*, 39(3), 403- 415.
- Wells, Ş.Y. (2015). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmen ve sanatçı algısına ilişkin metafor analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 160-175.
- Yıldırım, İ. (2019). Örneklem ve örnekleme yöntemleri. İçinde S, Şen & İ. Yıldırım (Eds.) *Eğitimde araştırma yöntemleri* (61-92). Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F., Göçen, S. & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1). Retrieved from. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17382/181569?publisher=mersin%3B%3Fpublisher%3Dmersin%3B>